

SPOZNAVNI VIDIK POUKA

Učitelj mora spodbujati miselno aktivnost učencev. Naravnani je proti mehničnemu učenju. TIMSS 2003 – znanje slovenskih učencev je na nizki ravni, je pretežno reproduktivno. Treba je spodbujati samostojno učenčevu samoiniciativnost. Uveljaviti se mora skozi vse faze pouka (ne le pri obravnavi, tudi v preverjanju etc.). Proces spoznavanja temelji na določeni učni vsebini. Učna vsebina je opredeljena s predmetnikom in učnimi načrti posameznih predmetov. Vsebina se vidi v učbenikih etc.

Razporeditev učne vsebine skozi osnovno šolo (in srednjo šolo) – kriteriji:

- V nižjih razredih je prisoten psihološki kriterij – razporeditev učnih vsebin se razporeja v skladu z duševnimi značilnostmi šolskega otroka. Okolje dojema celostno (ne po predmetih) – celostni (integracijski) pouk, vsebinska koncentracija.
- Kasneje se vse bolj uveljavlja logični kriterij.
- Postopno se uveljavlja znanstveni/strokovni kriterij – učne vsebine so razporejene na podlagi posamezne stroke. Kakšna je povezanost med stroko in posameznim vzgojno-izobraževalnim predmetom? Stroka vpliva na predmete, predmeti pa na stroko ne. Vsebina predmeta je neposredno odvisna od razvoja stroke. Vsebina je poenostavljena, reducirana, vendar povezano/ v skladu z resnično znanostjo.

V čem je razlika med znanostjo in predmetom?

- Gre za razlike v razporeditvi/grupiranju učnih vsebin pri nekem predmetu v primerjavi z znanstveno sistematiko.
- Razlika v globini osvetlitve posameznih pojavov.
- Razlika v vlogi znanosti in predmeta. Vloga znanosti: proučuje svoj predmet raziskovanja, razvija svojo znanstveno metodologijo raziskovanja in razvija svojo terminologijo. Vloga predmeta: učenci spoznavajo temeljne pojave neke znanosti, ob tem procesu pa učenci razvijajo tudi svoje sposobnosti/interese.
- Razlika v načinih spoznavanja – pri pouku pogosto ne uporabljamo znanstvenih metod spoznavanja.

Temeljno izhodišče spoznavnega vidika: v procesu spoznavanja določene vsebine učenca ni sam (v stroki je), spoznavanje je vodeno (direktno, indirektno), učenec ni prepuščen sam sebi, v precejšnji meri je podoben znanstvenemu spoznavanju. Znanstveno spoznavanje: izhodišče je opazovanje pojavov, gre za opazovanje, eksperimentiranje – preko mišljenja pridemo do posplošitev – to ugotovitev moramo vrniti v prakso.

M
O   P

Znanstveno spoznanje je tisto posplošeno spoznanje, ki ga praksa potrjuje. Nekaj podobnega se dogaja tudi pri pouku. Opazovanje temelji na posameznih značilnostih (konkretna raven), miselno aktivnost dvignemo s primerjanjem z drugimi značilnostmi (npr. 2 teksta med seboj) – splošna raven (miselna aktivnost).

Osnovna shema spoznavanja: poteka skozi več stopenj (ravni):

- Začetno spoznavanje – mehanično učenje
  - Neposredno: opazovanje, eksperimentiranje
  - Posredno: branje, poslušanje
- Razmišljanje – razumevanje
  - Ugotavljanje lastnosti, posebnosti
  - Primerjanje (podobnosti, razlike)
  - Razvrščanje (klasifikacija)
  - Selekciranje
- Posploševanje – zaključevanje
  - Bistvo (pojmi, zakoni, definicije)
  - Vzročno-posledični odnosi
  - Povezovanje s predznanjem
- Dokazovanje
  - Argumentiranje
  - Uporaba

